

A KIENGESZTELŐDÉS

A kanadai püspökök szentévi üzenete Kanada minden katolikusának és azoknak a testvéreknek, akikkel közös a hitünk Jézus Krisztusban

Szeretett Testvéreink!

1. Szentatyánk, VI. Pál szerint a szentév elsődleges célja „az Istenhez térés és az ember benső megújulásán alapuló kiengesztelődés” (dec. 8-i bulla). Ezzel minden jóakarátú embert arra szólít: próbáljunk kitágulni. Püspöki küldetésünk azt kívánja tőlünk, hogy minden rendelkezésünkre álló eszközzel feleljünk meg ennek a felhívásnak. Mint lelkipásztorok a kiengesztelődés eszközei vagyunk: „Isten ránk bízta a kiengesztelődés szolgálatát” (2Kor 5,18). Nem alapvető felelősségünk-e, hogy az Atyának Jézus Krisztusban megnyilvánult szeretetét szolgáljuk?

2. Az első kérdés, amely fölmerül lelkünkben, magára a kiengesztelődésre vonatkozik. Mi az? Olyan folyamat, amellyel a megoszlottak közelednek egymáshoz. Célja, hogy „orvosságot hozzon azokra a törésekre és ziláltságra, amelyektől ma az emberiség és az egyházi közösség szenved” (VI. Pál id. körlev.) Fogalma tehát föltételezi, hogy megoszlás, gyötrő konfliktusok, nyomasztó feszültségek fordulnak elő az emberek között.

Ezeknek a szakadásoknak láttán a kiengesztelődésnek az a feladata, hogy fokozatosan közelebb vigye az embert embertársaihoz, és így megalkossa belső egységét (vö. Ef 2,11-17: „... ti, akik valaha távol voltatok, közel kerültetek...”.) Annyiban valósul meg, amennyiben az emberek világos látással dolgoznak véleménykülönbségeik okainak megoldásán. Útját nem lehet megtenni küzdelmek és önmegtágadás nélkül (Ef 5,10-13). Az a sok erőfeszítés, amellyel jár, nemeslelkűséget (Ef 4,25-32), bátorságot, kitartást követel, a szellem nyitottságát, éber figyelmet minden iránt, ami közelebb hozhatja egymáshoz az embereket.

Az ember csak úgy bontakozhat ki, ha elmélyíti egységét hozzá hasonló társaival. Csak úgy valósíthatja meg a szabadságra szóló hivatását, ha szorosán együttműködik felebarátjával. A kiengesztelődés tehát közösségi feladat. Mindenütt kötelez, ahol megoszlás dühöng. Amikor közelíti egymáshoz az embereket, hozzájárul megszabadulásukhoz. Minden előhaladás a kiengesztelődés útján, ha még olyan kínos is, egy-egy lépés előre: az emberi személy jogainak és méltóságának nagyobb elismerése felé, abban az irányban, hogy méltányoljuk a szeretet pótolhatatlan szerepét az ember fejlődésében.

3. Ezért igényli a mai világ minden erejéből a kiengesztelődést. Ebben a világban eltorzult a szépség. Réseket ütött benne a társadalmi igazságtalanság, megrázkódtatta az erőszak, megtámadta a korrupció, izgalomban tartják a faji előítéletek és az ebből származó egyenlőtlenségek. Mind általánosabbá válik, hogy az ember kizsákmányolja embertársát. A munkásokat és a fogyasztókat gyakran manipulálja a nemzeti és nemzetközi termelő és elosztó szervek hatalma.

Az elnyomás nemcsak a börtönökben, a menekülttáborokban, a kínzókamrákban dühöng. Megnyilvánul más-más fokban a kisebbségekkel való bánásmódban, az elmaradottságba szorított nemzetek sorsában, a sok-sok milliónyi éhezőben, az igazságtalanul deportált, szülőföldjükről kiűzött tömegekben.

4. A megosztás a legbensőségesebb emberi viszonyok csomópontjaira is szétágazik. Hány tönkrement házasság! A családot sem kíméli meg, amely elsődleges helye az emberi személy kitágulásának. Mind erősebbek az összeütközések szülő és gyermek között. Az ok nemcsak az, hogy a fiatalok lázasan keresik identitásukat, sem hogy mindenáron nagyobb önállóságra vágyanak. Szétrobbant a világ egységes látása, és ez megsokszorozta a nézeteltéréseket és surlódásokat szülő és gyermek között.

Hasonló okai vannak azoknak a mélyreható különbözőségeknek, amelyek gyakran fölmerülnek fiatalok és idősebbek között a legégetőbb kérdésekben: melyek az emberi lét alapértékei, mi az élet értelme, hogyan kell megoldani a jelenlegi társadalom problémáit. Ezek a feszültségek néha olyan összevisszaságot keltenek a fiatalokban, hogy egyesek teljesen irányvesztetté válnak a jövővel szemben.

A felnőtteket is megfertőzi a környező világot tépő megosztások ártalmas befolyása. Urességet teremtenek maguk körül. Innen származik bizonytalanságérzetük, aggodalmuk, ezért találják sokszor olyan nehezen életük értelmét. Innét jön gyakran a csüggedés, sőt a kétségbeesés fenyegető kísértése is. És van, hogy engednek neki. Megdöbbenő megsejteni tehetetlenségüket, amelyet a rájuk rontó problémák láttán éreznek.

5. A keresztény közösség sem maradt ment a megosztásoktól. A válság, amelyet átél, nem szorítkozik a különféle keresztény hitvallások elkülönülésének problémájára. A katolikusokat is mély nézeteltérések osztják meg, messze túl az egészséges és kiegyensúlyozott pluralizmus keretén. Szakadások keletkeznek köztük, s azzal fenyegetnek, hogy elveszik egységük hitelét.

6. A megosztás, amelynek tanúi vagyunk, nem egyik pillanatról a másikra keletkezett. Követhetjük nyomait visszafelé a múltba. De napjainkban különös élességgel bontakozik ki. Ha forrásáig akarunk haladni, végül is az ember szívében találjuk magunkat. Ott szövődnek, be nem vallott önzésünk csendjében, az emberiséget szétszaggató egyenetlenségek. Senki sem tagadhatja, hogy ő is felelős részese a világunkat sanyargató sok rossznak.

Ezek a megállapítások olyan helyzet elé állítanak, amely az embert létének gyökerében fenyegeti. Hogyan orvosoljuk? Ezt a kérdést kellene, hogy föltegye magának minden jóakarató ember! Sokan úgy válaszolnak rá, hogy reményüket a tudomány, a technika haladására alapozzák. Számos ember egy-egy sajátos eszmevilágban véli megtalálni a keresett megoldást.

Mit következtessünk mindebből? Tagadhatatlan, hogy az emberek e különféle forrásokból hatékony eszközöket merítenek a megosztás elleni küzde-

lemhez. De egyik sem, még a leghatalmasabb sem pecsételheti meg az óhajtott kiengesztelődést az emberek között. Ehhez valami több kell. Miért?

7. A kiengesztelődés érdekében tett erőfeszítéseik során az emberek igyekeznek eltüntetni minden ellentétbe állító megoszlást, minden elválasztó távolságot. Ez a szándék mindaddig megvalósíthatatlan, amíg nem győzték le a minden nézeteltérés forrásánál lappangó „ellenséget”. Ez az ellenség a bűn. Végző bástyája a halál, amelyen az embernek nincs hatalma.

Azt következtessük-e ebből, hogy az emberek közti kiengesztelődés szákcába jutott? Hogy mindig csak új megoszlásba torkollik? Egyesek habozás nélkül állítják, hogy helyzetünk kiúttalan, abszurd. Valóban a halálé az utolsó szó létünkben?

„Az utolsó ellenség, a halál megsemmisült” (1Kor 15,26). Győzött a Krisztus! Mint Feltámadott minden embernek odanyújtja azt az „élő vizet” (Jn 4,10; 8,38), amely eloltja kiengesztelődésének szomját. Csakis őbenne, az Atyával egyesülve merítheti az ember a Lélekből azt az erőt, hogy kiengesztelődjen embertársával (Róm 5,1; 2Kor 5,18), és ez a kiengesztelődés túléli a halált (2Kor 1,9-10).

8. A Léleknek hatalma van minden megosztó erő fölött, mert ő győzte le halálunkat Jézusban. Ő a kiengesztelő is. Akik befogadják, hatalmat kapnak, hogy diadalmasan küzdjenek ezek ellen az erők ellen. Küldetése az, hogy az emberek között Istenben gyökerező egységet teremtsen, hogy végül is semmi megoszlás ne maradjon köztük. Ez a „vég” a feltámadás, amelyet az élő Krisztusban ígéretül kaptunk. Nem „csak ebben az életben remélünk Krisztusban” (1Kor 15,19). Ha így lenne, „nyomorultabbak lennénk minden embernél”.

9. Sok jel tanúsítja, hogy a Lélek a mai világban is végzi a kiengesztelés művét. A püspökök felsorolnak néhányat a kanadai társadalomban: az emberi jogokért és egyenlőségért folyó küzdelem, a harmadik világ segítése, öregek, testi fogyatékosok gondozása, ökumenizmus, missziós lendület, a közösségi szellem és szolidaritás mélyülése, a család problémáival való törődés . . . A keresztény közösség egy szorgos műhely képét nyújtja.

10. A püspökök kijelölnék néhány sürgető feladatot: az indián bennszülöttek helyzete, a városi életfeltételek emberibbé tétele, az ifjúság és a nők sorsa stb.

11. Ilyen küzdelmeken át, kínos és szüntelenül megújuló erőfeszítések árán juttat a Lélek előbbre a kiengesztelődés útján, miközben folyamást mélyebben gyökereztet bele Istenbe, így kell mindegyikünknek megfelelnie hivatásának, amely Isten gyermekének szabadságára szól (Róm 8,21), és eljutnia igazi mivoltának megvalósítására.

Kétségtelen, hogy minden emberi lény felnőtté válásának folyamata eltévelyedéseket, szükségszerű töréseket, kikerülhetetlen elszakadásokat hoz magával. Azért vált ilyen nehezzé ez a feladat, mert a bűn megoszlást támasztott az emberek között. És most már meg sem lehet valósítani a Lélek állandó segítségével. Említsük meg itt azt a segítséget, amelyet a ki-

engesztelődés szentsége ajánl nekünk állandóan, hogy fölkeljünk vétkeinkből és megerősödjünk a megpróbáltatásban.

A Lélek ösztönzésére fonódik fáradtságosan az emberek között a feltámadott Krisztusban megígért kiengesztelődés köteléke; tetőpontja a halálon aratott végső győzelem lesz. Ez a győzelem pecsételi majd meg mindörökké a kiengesztelődött emberek egységét, gyökerében tisztítva meg a megoszlás minden lehetőségétől. Mi többre vágyhatnánk? Amit akkor kapunk, túláradóan meghaladja minden reményünket, minden várakozásunkat! Istennek semmi sem lehetetlen (Lk 1,37).

A kiengesztelődés nehéz, de fölséges feladat. Minden keresztény közös felelőssége. Habozhatunk-e, hogy teljes erőnkől hozzáálljunk? Nincs-e velünk az Isten az idők végezetéig (Mt 28,20)?

ALLELUIA! KRISZTUS FELTÁMADT!

KÉT RÉGI SZÖVEG A SZENTLÉLEKRŐL

Az alábbi két szöveget mintegy ezer év választja el egymástól. Az első Lyon püspökétől, Szent Iréneusztól való, a második század legvégén íródott. A másodikat Clairvaux apátja, a ciszterci Szent Bernát írta a 12. század közepe táján. Jellemzi mindkettőt a régi keresztény idők bibliamagyarázó módszere, amely a képek gazdagságát és a költői lendület erejét éppen olyan fontosnak tartotta, mint a teológiai gondolat igazságát.

Szent Iréneusz szövege valamelyest szaggatott, és számunkra talán túl tömör. Teológiai tartalmát a következő pontokban lehetne összefoglalni: 1) A Lélek Krisztus mint az egység és megújulás szerzőjét küldte. Ezt példázza a pünkösdi csoda, és megvilágítja a kenyérdagasztás hasonlata. 2) Az égből jövő Lélek hatalmasabb, mint az égből lebukó gonosz szellem. 3) Az irgalmas samaritánus példabeszéde allegorikusan a Szentlélekre alkalmazható: Jézus először meggyógyít, aztán a Lélekre bíz minket, miközben „két dénárt” ad át. Itt Iréneusz, az adópénz történetére utalva, a két dénár „képét és feliratát” említi: a Lélek maga nyomja lelkünkbe az Atya és Fiú képmását, amit aztán — egy harmadik evangéliumi szakasz értelmében (példabeszéd a talentumokról) — nemcsak meg kell őriznünk, de tovább is kell fejlesztenünk és meg kell sokasítanunk. Az utolsó sorok tömörsége csak nekünk tűnik nehéznek. Az első századok szívesen fejlesztették tovább szabad gondolatfűzessel az evangéliumi példabeszédek témáit.

Szent Bernát szövege kevesebb magyarázatot igényel. Ez a szöveg is tele van többé-kevésbé kifejezett szentírási utalásokkal: az apostoli „páncél” hasonlata Szent Pálra utal (1Tessz 5,8), az „Erős háza” evangéliumi példabeszédből származó hasonlat (Lk 11,21), a „pokol kapui” Szent Mátét (16,18), a